

KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK ÜNNEPELTEK SZOLNOKON, BUDAPESTEN ÉS BERLINBEN

Más intézmények ünnepségére elmenni számomra mindig kényszerű, protokolláris kötelezettség. Rendszerint már az ünnepség előtti héten el kell kezdenem gondolkodni: mit is vegyek fel, hogy is nézzek ki. Az ünnepségek tartalmával eddig különösebben nem törődtem. Tudtam, hogy ott kell lenni, mert valakinek – egy barátnak, egy volt munkahelyi csoportnak, egy főnöknek – valami fontos, ami számomra egyáltalán nem tűnik annak. Rövid pletykálgatás, néhány rosszmájú, többnyire a svédasztal színvonalára vonatkozó megjegyzés után el is szoktam felejteni ezeket a találkozókat.

Ebben az évben azonban olyan ünnepekre kaptam meghívást, ahol valami „több”, valami „más” történt, mint a korábbiakon. (Az is lehet persze, hogy csak én látom valami miatt másként a világot.) Három olyan ünnepségen vettem részt az elmúlt hónapokban, amelyekon közművelődési intézmények ünnepelték fennállásuk „kerek” évfordulóit. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Művelődési és Ifjúsági Szolgálat (MMISZ) rendezvényét abból az alkalomból tartották, hogy „... épülete ez év június 2-án ünnepelte 20 éves születésnapját”, valamint „... 10 éve, hogy a közművelődéssel is összefüggő fontos kérdésekben szakmai konferenciákat...” szerveznek. A Budapesti Művelődési Központ (BMK) fennállásának 20. évfordulóját ünnepelte szeptember 24-én. A berlini Schöneberg kerületben működő közösségi ház (Nachbarschaftsheim Schöneberg) pedig fennállásának 50. évfordulójára, november 12-re hívott meg külföldi vendégeket is.

Írásomban bemutatom, hogyan ünnepelt három, hasonló funkciójú közművelődési intézmény, kik voltak a meghívottak, s mi volt az ünnepek közös tanulsága.

A „gyorsan élő” olvasók kedvéért először az utolsó témával kezdem. A három ünnep közös üzenete természetesen az volt, hogy nagyon nagy szükség van a közművelődési intézményekre, mert különböző lakossági csoportok számára fontos, hiányzó és hiányolt szolgáltatásokat nyújtanak, bárhol is működjenek Európában. Nos, ezt az üzenetet, mondanivalót a három ünneplő intézmény eltérő módon juttatta az őket ünneplő közönség tudtára. Az eltérő szakmai filozófiák az ünnepi programokból is, de leginkább a meghívottak köréből „olvashatók” ki.

Szolnok

A rendezvényre a hazai közművelődési szakemberek széles köre kapott meghívást, s nagyon sokan el is jöttek Szolnokra. Ők voltak a főszereplők, az aktív közreműködők, ugyanis ők tartották a beszámolókat és az előadások többségét. Ajándékokkal, szép szavakkal köszöntötték egymást, méltatták korábbi és jelenlegi munkájukat. A találkozónak azon a részén vettem részt, ahol a szakmában hosszabb ideje dolgozó, komoly tapasztalatokkal rendelkező szakemberek, intézményvezetők mondták el véleményüket az ország megyei közművelődési intézményeiben végzett munkájukról, s az intézményhálózat jelenlegi helyzetéről. Elmondhatjuk, hogy az év legjelentősebb hazai, közművelődési szakmai rendezvénye volt ez a szolnoki találkozó. A hozzászólásokból azonban én inkább valamilyen ezredvégi szakmai bizonytalanságot és intézményi „magányosságot”

véltem kihallani, mint optimizmust és biztos jövőképet. A találkozó tartalmáról, a felvetett szakmai kérdésekről nagyon színvonalas beszámoló cikket jelentetett meg az ünnepelelt intézmény ünnepelt igazgatója: Dr. Horváth Attila a SZÍN egyik korábbi számában¹

Budapest

A Budapesti Művelődési Központ (BMK) rendezvényére is közművelődési szakemberek kaptak meghívót. A megjelenteknek itt a közönség szerepét kínálták a rendezők, ugyanis az ünnepség leghangsúlyosabb része az MTV 2 csatorna szeptember 27-én sugárzott *Záróra – Tudósklub* című műsorának helyszíni felvétele volt. *Fogyasztói társadalom – tömegkultúra – közművelődés* címmel, neves hazai szakemberek: Gelencsér Katalin művelődéstörténész, Gerő András történész, Hoppál Mihály néprajzkutató, Miszlivecz Ferenc, Nagy Attila, Sükösd Miklós, Dessewffy Tibor, Vitányi Iván szociológusok, vitáztak egymással. A BMK 20 éves évfordulójáról a televízió munkatársai, konkrétan a műsorvezető is beszélt. Nagyon érdekes és elgondolkodtató műsor készült, amely az ország szélesebb nyilvánossága számára is ismertté tette a vitában résztvevő szakemberek álláspontját. A kérdés csak az lehet, hogy vajon egyazon lakossági csoportot képviselnek-e a művelődési otthonok látogatói, vagy munkatársai és a tudósklub nézőközönsége. Gyaníthatóan nem. Úgy tűnik tehát, hogy a BMK ezzel az ünnepi műsorral elsősorban a televíziót is néző értelmiségnek kívánt üzenetet küldeni.

Este egy szűkebb körű rendezvényen folytatódott az ünneplés, ahová a BMK valamennyi korábbi dolgozóját meghívták. Felelevenítették a régi élményeket, fotókon, videó felvételeken is mindenki megnézhetette tíz, tizenöt évvel ezelőtti önmagát. Klasszikus munkahelyi találkozó volt ez, amelyre mindig sok régi dolgozó szokott eljönni. A szép, bensőséges ünnepen megemlékeztek a már nem élő munkatársakról is.

Berlin

A berlini művelődési ház ünnepségére azokat a kerületi lakosokat hívták meg, akik szeretik és használják az intézményt. Az ünnepséget a polgármesteri hivatal dísztermében tartották. Ennek az önkormányzati épületnek az erkélyén mondta el John F. Kennedy a híres mondatot: „Ich bin ein Berliner” 1963-ban, s ebben a kerületben volt polgármester Willy Brandt. Nem kis megilletődöttséggel ültem az ünnepi teremben. Megítélésem szerint úgy négy-ötszázan lehettünk. Először a helyi politikusok, a polgármester asszony, a hivatal különböző ügyosztályainak képviselői és a minisztérium munkatársai mondták ki, hogy általában is fontosak a helyi lakóközösségek tagjait támogató szociális-kulturális intézmények, és nagyon fontos konkrétan ez az egy művelődési ház is, valamint azok az emberek, akik itt vannak ezen a találkozón. A kerületi kórus, egyszerű utcai ruhába öltözve, az ünnepség csúcspontján csendesen felállt körülöttünk, s elénekelt egy gyönyörű kánont. A

¹ Dr. Horváth Attila: Tudósítás kortársi észrevételekkel a 20 évesek a pályán szolnoki konferenciáról. SZÍN 4/3 – /1999. június.

hatása elmondhatatlan volt, szinte megállt a lélegzetünk. Az önkormányzat nagytermének központi falán a művelődési ház által elkészített hatalmas fotó lógott, amely a kerületi lakosok egy csoportját ábrázolta. Mindenféle korú, nemű, nemzeti-ségű emberek ülnek egymás mellett a képen, ők az intézmény rendszeres látogatói, ők szervezik a klubokat és a művészeti csoportok munkáját. A kép felső szélén az alábbi mondat olvasható: „Ein Haus für Alle” (Egy ház mindenkiért). A fotón látható személyekkel meg is ismerkedhettünk, ugyanis valamennyien részt vettek az ünnepen, ott sétálgattak közöttünk. Az ünnepi szónok (festredner) a berlini Zsidó Múzeum igazgatója Tom L. Freudenheim volt. Amerikai stílusú, végtelenül szellemes és közvetlen hangvételű beszédében arról filozofált, milyen dolog amerikai állampolgárként Berlinben élni, milyennek is látja a németeket, s miért tartja fontosnak a munkáját. A hivatalos beszédek után pompás enni- és innivaló várt bennünket. S akkor hirtelen történt valami, amit nem terveztek el német alaposággal a szervezők, de szintén hozzátartozik az ünnephez. Kitért a közös táncolás. Mi, meghívott külföldiek – 22 országból –, mi is hozzá akartunk tenni valamit ehhez a berlini ünnepséghez, amely a fal leomlásának, és a német egyesítésnek az ünnepségsorozatába illeszkedett.² Csak ezzel tudom magyarázni azt a nagyon felszabadult, jókedvű, asztalt borogató, poharakat törő, közös táncot, amelyben összekapaszkodott a palesztin az észttel, a magyar a románnal,

az osztrák a lengyelrel, a holland a svédrel. Hosszasan sorolhatnám még az általunk képviselt nemzeteket, hogy, ha csak pár órára is, felfüggesztjük azokat a valóságos, vagy elképzelt háborúkat, amelyeket amúgy, a nem ünnepnapokon vívunk egymással a pénzért, a presztízsért, a hatalomért.

Fontosak ezek az ünnepek! Mindkét hazai ünnepen nagyon jól éreztem magam. Fontosak azok a szakmai problémák is, amelyek a szolnoki konferencián felvetődtek, jó, hogy elkészült egy TV-műsor a BMK rendezvényén a tömegkultúra és a közművelődés kérdéseiről. De a schönebergi művelődési ház ünnepe tükrözte azt a szakmai filozófiát, amellyel a leginkább egyetérttek: ez az intézményhálózat a helyi lakosságért van, ők a használók, ők az ünneplő közönség, ők a legfontosabbak.

Az egyik Németországgal szomszédos nyugati ország közművelődési szakembere csendesen megjegyezte mellettem a berlini ünnepség után, hogy az ő országában elképzelhetetlen lenne, hogy a lakosok az önkormányzat dísztermében ünnepejenek, s ne az ő helyi intézményükben, a közösségi házban. Nos, mindig vannak ünneprontók.

² Az IFS a Settlementek, a Szociális és Kulturális Központok Világszövetsége Európai Csoportjának tagjaként vettem részt a rendezvényen.

